

ముక్తి

- బలభద్ర పాత్రుని రమణి

‘సర్వసంగ పరిత్యాగంలో కాదు నాకు విముక్తి లభించేది. అనంతకోటి అనురాగ బంధాలతో నేను స్వేచ్ఛని కౌగలించు కుంటాను’ అన్నాడు రవీంద్రుడు.

జిస్మిల్లాఖాన్, గీతాంజలి, లతపాటనీ ఎవరైనా విమర్శిస్తే నేను వాళ్ళని విచిత్రంగా చూస్తాను. అలా నేను కొంత మంది వైపే చూడాల్సి వచ్చింది. కానీ చాలా మంది మాత్రం నా వంక విచిత్రంగా చూస్తారు. కారణం నేను జీవించే పద్ధతి. ముప్పై ఏళ్ళు వచ్చినా నేను పెళ్ళి చేసుకోకపోవడం వాళ్ళకేదో నష్టం అన్నట్లుగా విచారించే హితైషులందరినీ నేను దూరంగా ఉంచేశాను. దూరం నుండే నాకు సలహాలివ్వడానికీ, జ్ఞానబోధ చెయ్యడానికీ ప్రయత్నిస్తుంటారు.

నేను ఓ మాత్రం ఆఫీసర్ ఉద్యోగం వెలగ బెడ్డున్నాను. వయసు చిన్నదేం కాదు! నా మంచీ చెడూ నేను ఆలోచించుకోగలను... కానీ వాళ్ళంతా నా జీవితం ఏదో గాడి తప్పిపోతోందని ఎందుకు బాధ పడిపోతారో నాకు అర్థంకాదు! నేను ఒక్కడాన్నీ సినీ మాకి వెళ్ళడం, జైంట్ పిల్ ఎక్కడం, నా వెహికిల్ ట్యాంక్ బండ్ దగ్గర పార్క్ చేసి నిశ్చలంగా ఉన్న నీళ్ళ వంక చూస్తూ కాలం గడపడం వీళ్ళకేం నష్టం చేస్తాయో నాకు అర్థంకాదు. ఇవన్నీ ఓ ముప్పై ఏళ్ళ బ్యాచిలర్ చెయ్యడా? ఇంకా మందుకొట్టాడూ... పేకాడ్రాడూ కూడా! అయినా ఎవరూ పట్టించుకో లేదు. ‘వయసై పోతోంది... తొందరపడు. రేపు పెద్ద వయసులో నిన్ను ఎవరు చూస్తారు? నీకంటూ నీ కడుపున పుట్టిన బిడ్డలుండాలి’ అని మూడికి చెవిలో ఇల్లు కట్టుకుని ఇలాగే పోర్తారా?

ఆఫీస్ నుండి వస్తూ తెచ్చిన లిల్లీలని వాజ్తో అమర్చి, టవలూ, నైట్ తీసుకుని స్నానానికి వెళ్ళాను.

బయట నీలమ్మ ఎవరితోనో గట్టిగా మాట్లాడుతూ ఉండడం బాత్ రూంలోకి వినపడ్తోంది.

“ఆ వసుంధరమ్మకి బుద్ధిరాదు. వచ్చి కళ్ళ

నీళ్ళెట్టుకుంటే చాలు అప్పో సప్పో చేసి డబ్బిచ్చేస్తుంది. అదే వాళ్ళకి అలుసైపోయింది. ఇట్లాంటి వాళ్ళని చూసే - పాపం కొద్దీ పురుషుడూ... కర్మం కొద్దీ బిడ్డలూ అన్నారు.”

“ముసలాయనకి ఒంట్లో బావుండలేదుట! ఆడబిడ్డ తీసుకొచ్చి దింపి ‘మీ మావని నువ్వే చూసుకోవాలి తల్లీ’ అని అప్పగింతలు పెట్టిపోయింది” అంటోంది పక్కింటి సీతమ్మ.

నేను తల తుడుచుకుంటూ బాల్కనీలోకి వెళ్ళి “నీలమ్మా” అని పిలువకపోతే పక్కింటి సీతమ్మా మా వంటావిడా అలాగే గోడకి అటూ ఇటూ నిలబడి రాత్రంతా మాట్లాడుకుంటూ వుండిపోతారని పించింది.

“అమ్మా కాఫీ...” అంటూ కప్పు అందించి వెళ్ళిపోకుండా అక్కడే నిలబడి ఏదో చెప్పాలన్నట్లు చూడసాగింది నీలమ్మ.

నేను ఆ రోజు వచ్చిన పోస్ట్ చూస్తూ “ఊ... కానియ్యి.. మళ్ళీ వసుంధర గారి గురించే!” అన్నాను.

నీలమ్మ వెంటనే అందుకుని “ఔనమ్మా... వసుంధరమ్మ మొన్న బస్ లోంచి దోంగుపుడు పడిందిట. కాలు ఇంతలాపున వాచింది. సాయంత్రం చూద్దామని వెళ్ళాను. నేను వెళ్ళేసరికే పెద్ద పోట్లాట. పెద్ద కొడుకు ఎక్కడో చీటీవేసి ఆ డబ్బులు తీసుకుని, నెలనెలా కట్టకుండా ఎగ్గొట్టి పారిపోయాడట. వాళ్ళు వచ్చి ఈవిడ ప్రాణం మీద కూర్చున్నారు. మెడలోంచి తాడు తీసి వాళ్ళకిచ్చి జమకట్టుకోమని ప్రాధేయపడ్తోంది” అంది.

“ఇంకేం? సంపాదించి అప్పులు తీర్చే కల్ప వృక్షంలాంటి తల్లి వుందిగా.. మళ్ళీ ఇంకో చోట

అప్పు చేస్తాడూ!” అన్నాను.

“అదేనమ్మా నా బాధంతా. పులిమీద పుట్రలా మంచం మీదున్న పక్షవాతం మామూర్ని తీసుకొచ్చి దింపిపోయారు. రెండో కూతురు మొగుడికి ఉద్యోగం పోయింది కాబట్టి నెలనెలా రెండు వేలు పంపమని ఉత్తరం వ్రాసిందిట! పంపకపోతే మరి వాళ్ళిద్దరూ ఏమైపోతారు పాపం? అంటుంది. ఇక పెద్ద కూతురు రోగం పేరుతో వారం వారం వచ్చి అంది నంతగుంజుకెళ్తుంది. కడుపున పుట్టిన నలుగురివల్లా ఆ అమ్మకి సుఖం లేదు!” అంది.

“నలుగురి పిల్లలకీ అంతో ఇంతో చదువు చెప్పించింది. వాళ్ళకి పెళ్ళిళ్ళు చేసింది. వాళ్ళ బాధ్యత ఇంకా ఈవిడది కాదు! వదిలించుకోవడం పెద్ద కష్టం కాదు! ఆ మొగుడే ఈవిడ్ని వదిలిపెట్టి పోయాకా ఇంకా ఆ మామూర్ని, అత్తగార్ని పట్టుకు వేళ్ళాడం, సేవలు చేయడం అనవసరం!” కాస్త విసుగ్గా అన్నాను.

నీలమ్మ వెంటనే “అద్దదీ! ఆ మాట వసుంధరమ్మతో ఓసారి చెప్పమ్మా. నువ్వంటే గౌరవం కదా... నీ మాట వింటుంది” అంది.

నేను చిన్నగా నవ్వి “రేపు ఆఫీసులో లంచ్ టైంలో చెప్పి చూస్తాలే!” అన్నాను.

వయసులో నాకంటే చాలా పెద్దావిడైనా, ఆఫీసులో వసుంధర గారు నాకు సబార్డినేట్. రిటైర్మెంట్ లుకి ఇంకో రెండు సంవత్సరాలుంది. తాతలనాడు కట్టి శిథిలమైపోయిన బంగాళా పెంకుల ఇంట్లో మా వీధి చివర్న వుంటుంది. నేను బండి మీద వెళ్తూ ఎప్పుడైనా దార్లో కనిపిస్తే ఎక్కించుకుని తీసుకు వస్తాను. ఆఫీసులో కూడా పని విషయంగా ఆవిడ్ని పెద్దగా శ్రమ పెట్టను. నేను చూసినప్పుడల్లా ఎప్పుడూ ఏదో వెతుక్కుంటూ కనిపిస్తుంది. ఏదీ జ్ఞాపకం ఉండదనుకుంటాను. నెరిసిన తలతో, పాత నూలు చీరలో తురుష్కులు నాశనం చెయ్యగా మిగిలిన రామపు శిల్పంలా మన సంస్కృతిని ప్రతిబింబిస్తుంటుంది. హవాయి చెప్పుల్లోంచి ఆవిడ పసుపు రాసిన పాదాలు కనిపిస్తుంటాయి. పెద్ద కుంకుమ బొట్టుతో, నందివర్ణవస్త్రం, గన్నేరో గుచ్చుకుని ఏదో గొణుగుతూ ఉంటుంది. నెలకి పది రోజులు ఏదో ఒక కారణంతో లీవ్ పెడుతుంది. ఒక రోజు పెద్ద కూతురికి ఎపెండిసైటిస్ ఆపరేషన్... ఇంకోసారి మనవడికి నీళ్ళ విరేచనాలు... మరోసారి మామారికి సీరియస్సు! నేను ఒక్కసారి మందలిస్తాను. చాలా సార్లు సరిపెట్టేసుకుంటాను.

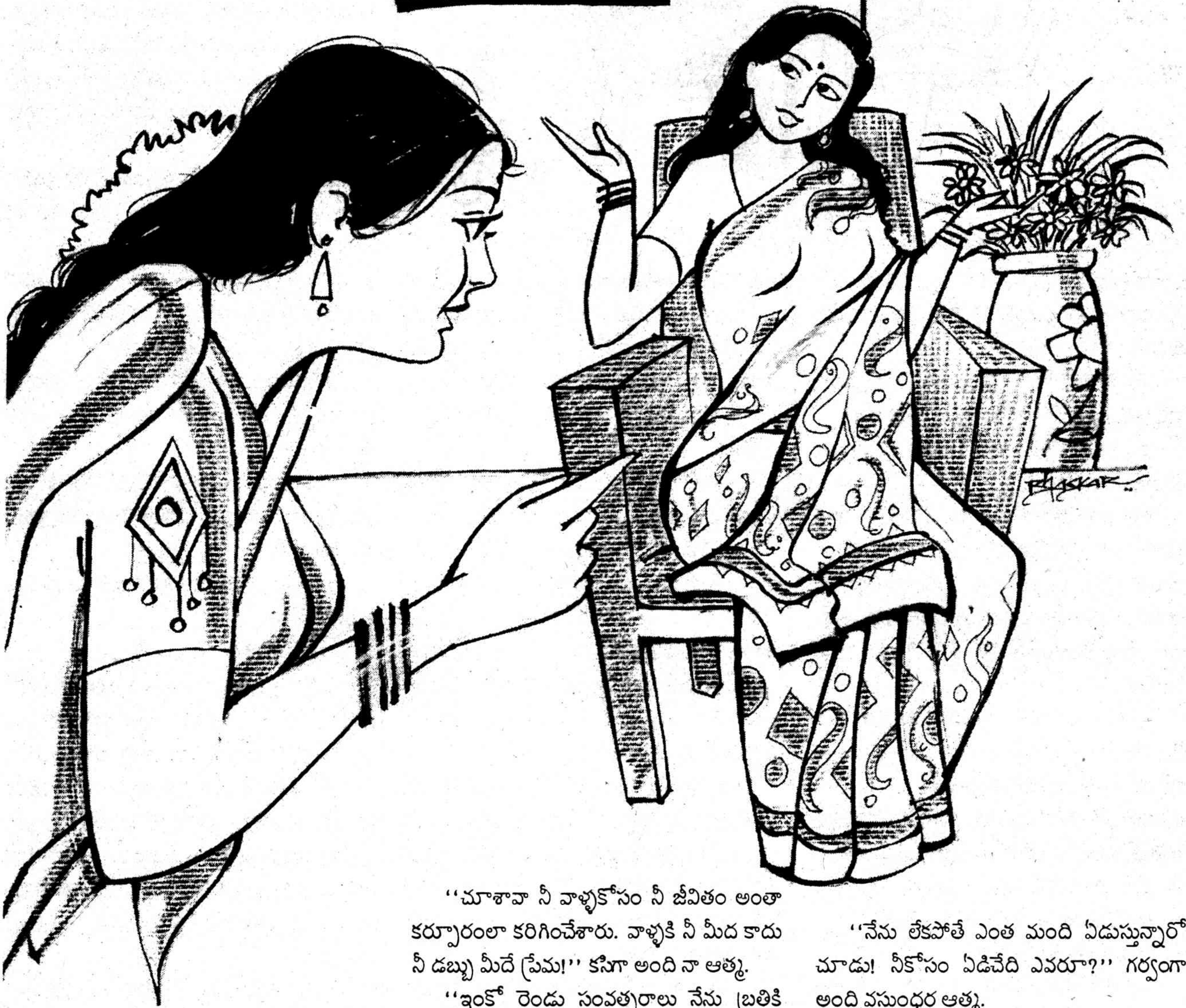
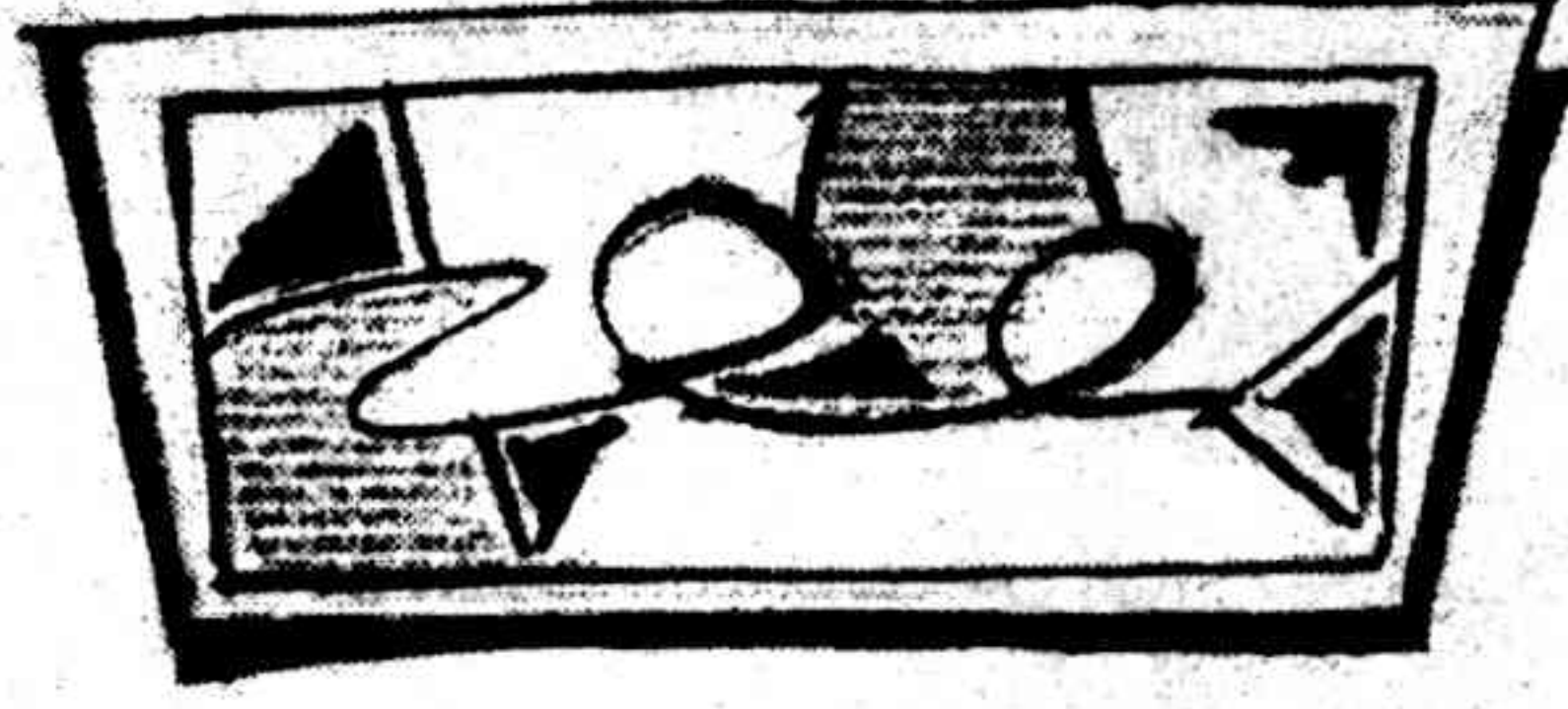
ఆ రాత్రి నాకో కలొచ్చింది.

నేనూ, వసుంధరా చచ్చిపోయాం!

నా శవం పక్కన ఎవరూ లేరు! అంతా నిశబ్దం. కానీ వసుంధర శవం చుట్టూ కొడుకులూ, కోడళ్ళూ, కూతుళ్ళూ, అల్లుళ్ళూ, మనవలూ, మరుదులూ అందరూ చేరి పెద్ద పెద్దగా శోకాలు పెట్టు

టే, అన్నీ సమానంగా పంచుకోండి" అంది.

వాళ్ళంతా ఆమె శవాన్ని వదిలిపెట్టి 'నాకు ఎక్కువ' అంటే 'నాకు ఎక్కువ' అని పోట్లాడుకోసాగారు.

న్నారు.

నా ఆత్మ విరగబడి నవ్వుతూ "మీరంతా ఏడుస్తున్నది వసుంధర మీద ప్రేమతో కాదు.. ఇక నుండి కళ్ళబొల్లి ఏడుపులు ఏడ్చి డబ్బులు తీసుకుపోలేమే... అని!" అంది.

వసుంధర ఆత్మ వెంటనే "నా పి.ఎఫ్, గ్రామ్య

"చూశావా నీ వాళ్ళకోసం నీ జీవితం అంతా కర్పూరంలా కరిగించేశారు. వాళ్ళకి నీ మీద కాదు నీ డబ్బు మీదే ప్రేమ!" కనిగొని అంది నా ఆత్మ.

"ఇంకో రెండు సంవత్సరాలు నేను బ్రతికి వుంటే పెద్ద కొడుకు కొడుక్కి పాలిచెక్కిక్ చదువు పూర్తయ్యేది. వాడు సంసారాన్ని పోషించేవాడు. ఈ దేవుడికన్నీ తొందరే!" అంది వసుంధర ఆత్మ.

"అప్పటికీ మృత్యుంజయ స్తోత్రం రోజూ చదువుతూనే ఉండే దానివిగా!" పగలబడి నవ్వింది నా ఆత్మ.

"నేను లేకపోతే ఎంత మంది ఏడుస్తున్నారో చూడు! నీకోసం ఏడిచేది ఎవరూ?" గర్వంగా అంది వసుంధర ఆత్మ.

ఔను! ఎవరూ రారేం? ఏడవరేం? నేను లేకపోతే చచ్చిపోతానన్న ప్రతాప్.. నా కోసం జీవితాంతం ఎదురు చూస్తానన్న కళాధర్... 'నేను మా అమ్మ బలవంతం మీద వేరొకరిని చేసుకున్నా. ఎప్పటికీ నిన్నే ప్రేమిస్తుంటాను' అన్న భాస్కర్ బావా... అందరూ ఏమైపోయారూ?

పేయాల్త్రవస్తుంది!!

ॐ

8 అక్టోబరు, '99 • ఆంధ్రజ్యోతి సచిత్ర వారపత్రిక

చి మదనపడేంత మెదడు భగవంతుడు వాటికి ఇవ్వ లేదు. మనుషులకి అలా కాదు కదా!" అంది.

ఏదైనా డొంకతిరుగుడుగా ఇంత సేపు మాట్లాడడం నాకు వ్యర్థం అనిపించింది.

"మీ మాటల్ని బట్టి చూస్తే మీరింకా మీ పిల్లల బాధ్యతలన్నీ నెత్తిన వేసుకుని కష్టపడ్తున్నట్టుగా నాకు తోస్తోంది! పెద్ద వయసులో వాళ్ళు మీకు ఆసరా కావాలి కానీ ఇంకా మీరే వాళ్ళకి సర్వం సమకూర్చి పెట్టటం ఏమిటి? మీరు అందిన ప్రతి లోనూ తీశారు. మనకి పెన్షన్ స్కీము కూడా లేదు. రేపు వచ్చే ఆ స్వల్ప మొత్తంలో మీ జీవితం ఎలా గడుస్తుంది? ఈ విషయాలు ఎప్పుడైనా ఆలోచించారా? ఇప్పుడు వాళ్ళ జీవితాలు వాళ్ళు గడపలేక ఆర్థికంగా మీ మీద ఆధారపడ్తున్న మీ పిల్లలు, రేపు ముసలితనంలో మిమ్మల్ని చూస్తారనుకుంటున్నారా?" కొద్దిగా స్వరం పెంచి తీవ్రంగా అడిగాను.

అంతా విని వసుంధర అదే ప్రశ్న వదనంతో "మీకూ పిల్లలుంటే ఎందుకు చేస్తున్నానో అర్థం అయ్యేది! ఇప్పుడు నేను వివరించినా మీకు మూర్ఖంగా అనిపిస్తుంది" అంది.

నేను మాట్లాడలేని విధంగా నన్ను దెబ్బ కొట్టింది అనిపించింది.

"మీ పెద్దమ్మాయి కడుపు నెప్పితో గింగిరాలు తిరుగుతుంటే వెంటనే ఆపరేషన్ చేయించకుండా... ఆ ఆరు వేలకి రేపు రిటైరయ్యాకా వడ్డీ వస్తుందిగా ఎందుకు ఖర్చు పెట్టాలి? అని మీరు ఆలోచించగలరా? మీ రెండో వాడిని అప్పుల వాళ్ళు రక్తం వచ్చేట్లు కొట్టి, ప్రాణం తీస్తామని బెదిరిస్తే... కళ్ళు మూసుకుని నాకెందుకులే అని కూర్చోగలరా? మీరిక్కడ కడుపునిండా తింటూ అక్కడ పసికందులైన మీ మనవలు ఆకలితో ఏడుస్తుంటే తలుచుకోకుండా నిశ్చింతగా ఉండగలరా? మీ కళ్ళ ముందే మీ రెండో కూతుర్ని మొగుడు డబ్బు తీసుకు రమ్మని బెట్టుతో గొడ్డుని బాదినట్టు బాదుతుంటే తల తాకట్టు పెట్టినా ఆ డబ్బుచ్చి పిల్లకి ఆ యమచెర తప్పించాలనుకోరా? 'నువ్వు తప్పు నాకు గతిలేదు' అంటూ గుమ్మంలోకి వచ్చిన వృద్ధుణ్ణి నీ కొడుకూ, అతడి వల్ల లభ్యమయ్యే సుఖాలూ నీకు లేవు కనుక.. పో... పోయి నాలుగిళ్ళలో ముష్టెత్తుకు బతుకు... లేదా ఎందులోనైనా దూకి చావు... అని మీరనగలరా? నేను అనలేను" అని లేచి నిలబడింది.

ఇవన్నీ ఆమె చాలా ప్రశన్నంగానే చెప్పింది. ప్రతి ఉదయం సూర్యాస్తమయం ఎంత సహజమో తనిలా ప్రవర్తించడం అంతే సహజం అన్నట్టుగా చెప్పి నిలబడింది.

"మీరు వెళ్ళి పని చూసుకోండి" అన్నాను.

ఆమె మాటల్లో సెల్ఫ్ సింపతి లేదు. ఇలా నా మీద పడి పీక్కు తింటున్నారు ఏం చెయ్యనూ! అనే కంప్లెంట్ లేదు! రేపటి గురించి ఏం ఆలోచించారా? అనే ప్రశ్నకి ముసలాయన ఉదాహరణ చెప్పింది. అంటే... ఏ కొడుకైనా చూస్తే సరే... లేదా ఎందులోనైనా దూకి చస్తుందన్న మాట! అసలు ప్రాబ్లమ్ లేదన్నట్టుగా ఆమె మాట్లాడాకా, సోల్యా ప్స్ గురించి నేను మాట్లాడడం వేస్తే అనిపించింది.

ఈ సంఘటన తర్వాత నాకు వసుంధర క్వారెక్టర్ మీద ఇంట్లో పెరిగింది. కానీ ఆమెని గమనించడం మాత్రం వైదేహీ వచ్చి వెళ్ళిన తర్వాతే ప్రారంభించాను.

వైదేహీ మా పిన్నికూతురు.

ఫోన్ లో "అక్క... నా సమస్యలు ఒకటా, రెండో... ఎన్నని నీతో చెప్పను? ఎందుకైనా మంచిది ఒకసారి వచ్చి నీతో చెప్తే మంచిదిలే, రేపు వస్తున్నాను" అని గుంటూరు నుండి ఫోన్ చేసింది.

సాధారణంగా నా బంధువులు ఛార్జిబాద్ ఎవ రొచ్చినా కోర్టు పనులుండో, లోక స్టార్ హాస్పిటల్స్ లో చెక్ప్ కోసమో, పెళ్ళి సంబంధాల కోసమో వస్తారు. అవన్నీ నాకు పట్టవు. నేను మామూలుగా ఆఫీసు కొచ్చేస్తాను.

అమ్మా, నాన్నా అయితే "మేం అంతదూరం నుండి వచ్చినా ఒక్క పూట కూడా ఇంట్లో ఉండవే మిటి?" అని సాధిస్తారు.

ఇంట్లో వుండి వాళ్ళ ను భరించడం కన్నా ఆఫీసుకెళ్ళడమే నాకు ఉత్తమంగా అనిపిస్తుంది. నేను పెళ్ళి చేసుకోకుండా వాళ్ళ భాషలో 'మోడు'లా వుండిపోవడం వాళ్ళకి ఎంత మనస్తాపంగా వుందో రక రకాలుగా వర్ణించి చెప్తుంటారు! అమ్మతే మాటకి ముందు కంటతడి పెడుతుంది. అసలు ప్రాబ్లమ్ అంటే ఎలా ఉంటాయో వీళ్ళకి తెలికపోవడమే వీళ్ళ ప్రాబ్లమ్ అనిపిస్తుంది నాకు!

కానీ... వైదేహీ వస్తోందని నేను రెండు రోజులు లీవ్ పెట్టాను. మా మధ్య బంధుత్వం కన్నా స్నేహమే ఎక్కువ!

టీ సి ప్ చేస్తూ "నీది బాధరబందీ లేని జీవితం. హాయిగా ఉన్నావు. పెళ్ళి చేసుకుని నేను ఎన్నెన్ని బాధలు పడ్తున్నానో నీకు తెలియదు!" అంది వైదేహీ.

"అదేమిటి? శాంక్స్ ని ప్రేమించి మరీ పెళ్ళి చేసుకున్నావుగా. అతనూ నిన్ను చాలా బాగా చూసుకుంటాడని నిన్నానే!" అన్నాను.

"శాంక్స్ వల్ల నాకే బాధ లేదు. అంతా అతని

వాళ్ళవల్లే!" దిగులుగా చెప్పింది.

'అత్తగారూ ఆడబిడ్డలూ కష్టాలు పెడున్నారా?' అడిగాను.

"కష్టాలని చెప్పలేనూనీ తెగ సమస్యలు లేవనెత్తుతారు. ఈయన ఒక్కడే కొడుకు అవడంతో ఏదో చ్చినా ఈయన మీద పడిపోతారు. అమ్మయ్యా... ఈ పూట ఒక్క ఫోన్ కాల్ కూడా రాలేదు. వాళ్ళ గురించి ఆలోచించాల్సిన పని లేదు అనుకోడానికి లేకుండా వుంది. ఆరేళ్ళు నోరు మూసుకుని పడి ఉన్నాను. ఇంక నా వల్ల కాలేదు. తగేసి చెప్పాను. మీ వాళ్ళతో సంబంధ బాంధవ్యాలు తగ్గించుకో లేదా వాళ్ళతోనే ఉండి నన్ను వదులుకో... అని!" అంది.

"ఫోన్ చేసి ఏవంటారూ? డబ్బు అడుగుతారా?" అన్నాను.

"డబ్బుకన్నా విలువైనది... ఆయన ఎటెన్షన్ తమ వైపుకి లాగేస్తారు. అత్త గారికి ఆ పూట బీ.పీ కాన్స్టరెజ్ అయినా, పెద్దాడబిడ్డ కొడుక్కి ఎంసెట్ లో ర్యాంక్ వచ్చినా, రెండో ఆవిడ కూతురికి నెల తప్పినా, మా మామగారికి బంధువుల గూర్చి ఏదైనా కొత్త విషయం తెలిసినా వెంటనే ఈయనకి ఫోన్ చేసి గంటల సేపు మాట్లాడాల్సిందే! అన్నింటికీ మేన మామా, మేనత్త ముందుండాలి అని బాధ్యతలు మా నెత్తిన వేస్తారు. అసలు ఈయన్ని అడక్కుండా ఆ బామార్లు కూడా ఏ పని చెయ్యరు. చాలా విచిత్ర మైన మనుషులు!" అంది.

"వాళ్ళందరితో ప్రేమగా మాట్లాడి, నీ మీద విసుగు చూపిస్తాడా శాంక్స్?" అని అడిగాను.

"అబ్బే! ఆయనకున్నంత ఓపిక ఎవరికీ వుండదు. నన్ను విసుక్కురు. నేనేం అన్నా అసలు పట్టించుకోరు!"

"మరి ఇంకేం?"

"అదే నా బాధ! నేను ఇవన్నీ వదిలిపెట్టి మన కుటుంబం, మన ఆనందం వీటికి ఎక్కువ టైం కేటాయించండి అంటే పట్టించుకోరు! వాళ్ళవాళ్ళ మీద ఆయనకి చచ్చేంత ప్రేమ!" అక్కసుగా అంది.

"అందులో ఆయనకి సంతోషం వుందేమో!" అన్నాను.

"ఎందుకుండాలి? పెళ్ళియ్యాక భార్య పిల్లలూ తోడిదే లోకంలా వుండాలిగా! ఎవరైనా ఇలా అక్కల పిల్లల గురించి, తల్లిదండ్రుల గురించి నిత్యం ఆలోచిస్తున్నారా? వాళ్ళ ఇళ్ళల్లో ఏం వచ్చినా హెల్పింగ్ సహో హజరవుతున్నారా? మా అన్నయ్యలు ఇలాగే చేస్తున్నారా? ఇంట్లో వున్న అమ్మా నాన్ననే పలకరించడం చాలా అరుదు!" అంది.

(సకేషం)